

PSIXOLOGIYA O'QITISH METODIKASI***Ochilov Akmal Erkin o'g'li****Qashqadaryo viloyati Qarshi tumani 67-maktab psixologi*

Annotatsiya: *Psixologiya o'qitish metodikasi zamonaviy ta'lim tizimida muhim o'rin tutadi. Psixologiya fanini o'rgatishda samarali metodik yondashuvlarni qo'llash nafaqat talabalarning bilim darajasini oshirishga, balki ularning shaxsiy rivojlanishiga ham katta ta'sir ko'rsatadi. Ushbu maqolada psixologiya o'qitish metodikasining asosiy tamoyillari, usullari, zamonaviy yondashuvlari va amaliy ahamiyati ma'lumotlar berilgan.*

Kalit so'zlar: *psixologiya, didaktik materiallar, psixologik eksperimentlar, bilim, amaliyot, o'qitish metodikasi, mustaqil fikrlash.*

Psixologiya o'qitish metodikasining asosiy vazifalaridan biri bu fan mazmunini talabalarga tushunarli va qiziqarli tarzda yetkazishdir. Psixologiya murakkab va ko'p qirrali fan bo'lib, uning turli yo'nalishlari mavjud. Shu sababli, o'qituvchi o'z metodikasini talabaning yoshiga, bilim darajasiga va qiziqishlariga moslashtirishi zarur. Ta'lim jarayonida faqat nazariy bilimlarni berish bilan cheklanmasdan, amaliy mashg'ulotlar, interaktiv usullar va muammoli vaziyatlarni tahlil qilish kabi yondashuvlar qo'llanilishi lozim. Bu talabalar o'rtasida mustaqil fikrlash va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Psixologiya o'qitish metodikasida didaktik materiallarning muhim o'rni bor. Darsliklar, qo'llanmalar, prezentatsiyalar va videomateriallar talabalarga mavzuni yaxshiroq tushunishga ko'maklashadi. Shu bilan birga, interaktiv texnologiyalarni qo'llash ham ta'lim sifatini oshiradi. Masalan, onlayn testlar, virtual laboratoriyalar va psixologik eksperimentlarni simulyatsiya qilish orqali talabalar nazariy bilimlarni amaliyotga tatbiq eta oladilar. Bunday yondashuvlar talabaning qiziqishini oshiradi va ta'lim jarayonini samaraliroq qiladi. Shuningdek, psixologiya o'qitish metodikasida o'quv jarayonining individual xususiyatlarini hisobga olish muhimdir. Har bir talabaning

o'rganish uslubi, qobiliyati va psixologik holati turlicha bo'lishi mumkin. Shu sababli, o'qituvchi har bir talabaning ehtiyojlariga moslashgan yondashuvlarni qo'llashi zarur. Bu, o'z navbatida, o'quv jarayonining samaradorligini oshiradi va talabalar orasida o'zaro hurmat va ishonch muhitini yaratadi.[1]

Psixologiya fanini o'rgatishda guruh ishlari va muhokamalar muhim o'rin tutadi. Guruhda ishlash talabalarni bir-biri bilan fikr almashishga, turli nuqtai nazarlarni tinglashga va umumiy qarorlar qabul qilishga o'rgatadi. Muhokamalar esa mavzuni chuqurroq anglashga yordam beradi va tanqidiy fikrlashni rivojlantiradi. O'qituvchi guruh ishlarini tashkil etishda aniq maqsadlar qo'yishi va har bir talabaning faol ishtirokini ta'minlashi kerak. Psixologiya o'qitish metodikasida o'quv jarayonini baholash tizimi ham katta ahamiyatga ega. Baholash nafaqat talabalar bilimini tekshirish, balki ularning rivojlanish darajasini aniqlash va ta'lim jarayonini takomillashtirish uchun zarurdir. Baholash usullari sifatida testlar, referatlar, loyiha ishlari va og'zaki taqdimotlar qo'llanilishi mumkin. Muhimi, baholash adolatli, aniq va talabalarning individual yutuqlarini inobatga oluvchi bo'lishi kerak. Zamonaviy psixologiya o'qitish metodikasida innovatsion texnologiyalarni joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi. Masalan, interaktiv ta'lim platformalari, mobil ilovalar va virtual reallik vositalari yordamida ta'lim jarayoni yanada qiziqarli va samarali bo'ladi. Bu texnologiyalar talabalar o'rtasida mustaqil o'rganishni rag'batlantiradi va ularning o'zlashtirish jarayonini tezlashtiradi. Shu bilan birga, o'qituvchilar uchun ham yangi imkoniyatlar yaratadi, chunki ular darslarni yanada boyitilgan va interaktiv shaklda tashkil etishlari mumkin.[2]

Psixologiya o'qitish metodikasining yana bir muhim jihati bu o'qituvchining kasbiy malakasi va shaxsiy fazilatlaridir. O'qituvchi nafaqat bilimdon, balki pedagogik mahoratga ega bo'lishi, talabalar bilan samarali muloqot o'rnatishi va ularni ruhlantirishi lozim. O'qituvchining empatiya qobiliyati, sabr-toqati va moslashuvchanligi o'quv jarayonining muvaffaqiyatli bo'lishiga katta ta'sir ko'rsatadi. Shuningdek, doimiy ravishda o'z malakasini oshirib borishi, yangi pedagogik va psixologik tadqiqotlardan xabardor bo'lishi zarur. Psixologiya o'qitish metodikasida madaniyat va ijtimoiy muhit omillarini hisobga olish ham muhimdir. Har bir

jamiyatning o'ziga xos madaniyati mavjud bo'lib, bu psixologiya fanini o'rgatishda yondashuvlarni farqlashni talab qiladi. Shuning uchun, o'qituvchi talabalarning madaniy kontekstini, ijtimoiy holatini va qadriyatlarini hisobga olgan holda darslarni rejalashtirishi zarur. Bu esa ta'lim jarayonini yanada mazmunli va samarali qiladi. Psixologiya o'qitish metodikasida talabalarni mustaqil izlanishlarga jalb qilish muhim o'rin tutadi. Talabalar o'zlari mustaqil ravishda mavzularni o'rganib, ilmiy manbalarni tahlil qilib, o'z fikrlarini shakllantirishlari kerak. Bu jarayon ularning tadqiqot ko'nikmalarini rivojlantiradi va ilmiy fikrlash darajasini oshiradi. O'qituvchi esa talabalarni izlanishlarga yo'naltirishi, zarur manbalarni tavsiya qilishi va ularning ishlarini nazorat qilishi lozim. Shuningdek, psixologiya o'qitish metodikasida amaliyotning ahamiyati katta. Talabalar nazariy bilimlarni amaliyotda qo'llash imkoniyatiga ega bo'lishlari kerak. Bu maqsadda psixologik laboratoriyalar, klinikalar, ijtimoiy xizmat muassasalari va boshqa joylarda amaliy mashg'ulotlar tashkil etiladi. Amaliyot orqali talabalar real hayotdagi psixologik vaziyatlarni o'rganib, o'z ko'nikmalarini mustahkamlashadi. Bu esa ularning kelajakdagi professional faoliyatiga tayyorgarlik sifatida xizmat qiladi.[3]

Psixologiya o'qitish metodikasida o'quv jarayonining individualizatsiyasi va differensial yondashuvi ham muhimdir. Har bir talabaning qobiliyatlari, qiziqishlari va ehtiyojlari turlicha bo'lishi mumkin. Shu sababli, o'qituvchi darslarni rejalashtirishda va baholashda bu farqlarni inobatga olishi kerak. Bu yondashuv talabalar orasida teng imkoniyatlar yaratadi va har birining shaxsiy rivojlanishiga ko'maklashadi. Psixologiya o'qitish metodikasida o'quv jarayonini doimiy takomillashtirish zarur. Ta'lim jarayonida yuzaga kelgan qiyinchiliklar, o'quvchilarning fikrlari va zamonaviy ilmiy yutuqlar asosida metodikani yangilab borish lozim. Bu esa psixologiya fanini o'qitishda doimiy rivojlanish va sifatni ta'minlashga xizmat qiladi.[4]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, psixologiya o'qitish metodikasi murakkab va ko'p qirrali jarayon bo'lib, u samarali ta'limni tashkil etish uchun turli yondashuvlarni o'z ichiga oladi. Nazariy bilimlar, amaliy mashg'ulotlar, interaktiv texnologiyalar, individual yondashuvlar va doimiy baholash tizimi birgalikda ta'lim sifatini oshiradi.

Shu bilan birga, o'qituvchining kasbiy malakasi va shaxsiy fazilatlari ham muvaffaqiyatning muhim omillari hisoblanadi. Zamonaviy psixologiya o'qitish metodikasini rivojlantirish orqali nafaqat talabalar bilim darajasini oshirish, balki ularning shaxsiy va professional rivojlanishiga ham hissa qo'shish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Axmedov, S. (2021). Psixologiya ta'limi metodikasi. Toshkent: O'zbekiston Milliy Universiteti Nashriyoti.
2. Ismoilov, A. (2020). Psixologiya fanini o'qitish usullari va metodlari. Toshkent: Fan va Texnologiya.
3. Qodirova, M. (2022). Zamonaviy psixologiya o'qitish metodikalari. Toshkent: Pedagogika.
4. Tursunov, B. (2019). Psixologiya o'qitishning innovatsion yondashuvlari. Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti Nashriyoti.
5. Rustamova, N. (2023). Psixologiya ta'limida interaktiv metodlar. Toshkent: Ta'lim.
6. Mirzaev, J. (2021). Psixologiya darslarini tashkil etish metodikasi. Buxoro: Buxoro Davlat Universiteti.
7. Karimova, D. (2020). Psixologiya fanini o'qitishda individual yondashuvlar. Toshkent: O'zbekiston Pedagogika Instituti.
8. Sobirov, F. (2022). Psixologiya o'qitish metodikasida yangi texnologiyalar. Toshkent: Ilmiy Nashriyot.